

Meghalt Görgey Gábor

2022.04.11. 09:41

Ajánlom 496

Életének 93. évében meghalt Görgey Gábor Kossuth-díjas író, költő, dramaturg, újságíró, rendező, a nemzeti kulturális örökség egykori minisztere, a Magyar Televízió korábbi művészeti vezetője, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia és az Európai Akadémia alapítója, a Magyar PEN Club volt elnöke.

„Magyarország minden kultúraszerető polgára, valamint a Magyar PEN Club és a család nevében szomorú szívvel tudatom, hogy Görgey Gábor Kossuth-díjas költő, próza- és drámaíró, műfordító, dramaturg, rendező, a Magyar PEN Club elnöke, majd tiszteletbeli örökös elnöke, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagja, 2002 és 2003 között a nemzeti örökség minisztere 93 éves korában ma hajnalban otthonában elhunyt. Egy nemzet köszöni neked, Artúr, hogy voltál nekünk, és annyit tettél a magyar kultúráért és irodalomért, amennyire csak a legnagyobbak képesek. Áldás és tisztelet kísérfen újabb hosszú utadon” – írta Facebook-oldalán Turczi István költő.

„Kedves Péter, nem szoktam beszélni róla, de most elmondom. Nekem három rákom volt, ezek közül az első 1966-ban, gyógyíthatatlannak számított. Mindháromból Isten segítségével és iszonyú élni akarással kimáztam. Egy hónap múlva 86 éves leszek, itt vagyok, és dolgozom. Mindezt azért üzenem neked, mert ez a feladatod: akarni, meggyógyulni, és még sokat írni. Szeretettel ölellek” – 2015 végén **ezzel a levéllel** akart erőt adni a rákbetegségben szenvedő Esterházy Péternek Görgey Gábor.



Görgey Gábor Kossuth-díjas író beszél a Magyar Civil Becsületrend ünnepélyes átadásán a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum díszteremében 2015. február 8-án.

Fotó: Koszticsák Szilárd

Sokféle szerepe, szakmája közül mindig is az írást tartotta a legfontosabbnak, amit minden nap gyakorolni kell. Görgey Gábor 1929-ben született Görgey Artúr néven, az 1848-as szabadságharc honvédseregének főparancsnoka a dédnagybátyja volt. Már gimnazistaként jelentek meg versei, ekkor változtatta meg a nevét a Vigília című lap főszerkesztőjének, Sík Sándornak tanácsára. Sík azt mondta, hogy Görgeyből biztosan író lesz, ismert ember, ezért nem kellene ezt a foglalt történelmi nevet használnia.

Sokkal később, már 80 felett drámát is írt híres ősről, úgy érezte, hogy ezzel régi adósságát törleszti. „Sajnos a politika, és sok évtized kötelező iskolai doktrínája több generáción keresztül sulykolta az áruló Görgey Artúr torzképét, mely még ma is százezrek tudatában él. A történészek, és néhány irodalmi alkotás igazságtétele mellett nekem is kötelességem volt a színház közönségformáló erejével beleszólni e történelmi perbe. Egy rossz nemzeti mítoszt oszlató kemény történelmi szembenézés, melyre sajnos kevésbé vagyunk hajlamosak e hazában” – írta a darab bemutatásakor.

Görgey német–angol szakon kezdett tanulni, közben filmekben és színházban stabsztált, és persze írt. 1951-ben aztán családjával együtt kitelepítették, majd munkaszolgálatra vitték, csak három év múlva mehetett haza. Később azt mondta a kitelepítésről, hogy megerősítette testben és lélekben, ráadásul „olyan gazdag életanyagot tudtam összegyűjteni, hogy munkásságom egy részében ezt nagyon is jól hasznosíthattam”. Többször hangsúlyozta, hogy bosszúvágy soha nem volt benne.

Első verseskötete 1956-ban jelent meg, ettől kezdve folyamatosan jelentek meg regényei, versei, drámái. Első drámája, a Komámasszony, hol a stukker? rögtön nagy sikert aratott, külföldön is sokfelé bemutatták. „Ami a mindennapi írást illeti, mindig nagyon szigorú voltam önmagamhoz. Azt a bizonyos ihletet fegyelmezett munkarenddel provokálni lehet. Nagy példaképem mindig Thomas Mann volt, aki szinte hivatalnoki pontossággal osztotta be írói életét. Engem ez már fiatal koromban megragadott” – mondta az írásról. Legfontosabb munkájának viszonylag későn elkezdett ötkötetes nagyregényét, Az Utolsó jelentés Atlantiszról megírását tartotta. Erre a regénysorozatra tíz évig készült, 56 évesen kezdte el, és tizenkét évig írta.

Görgey Gábor írói munkássága mellett komoly színházi és közéleti szerepet is vállalt. Dolgozott újságíróként, kevesen tudják róla, de ő volt a magyar sajtó első tévékritikusa, cikkei a Magyar Nemzetben jelentek meg. A Pannónia Filmstúdióban dramaturg, a szegedi Nemzeti Színházban irodalmi vezető volt, rendezett is, saját drámáit is színre vitte néhányszor. 1994-ben lett a Magyar Televízió művészeti vezetője.



Göncz Árpád volt köztársasági elnök (j) Görgey Gábor volt kulturális miniszter Kossuth-díjas író társaságában, amikor átveszi a Széchenyi Tudományos Társaság Széchenyi-aranyéremét a szabadság és a demokrácia szolgálatának szentelt életpályája elismeréséül a budapesti Ökoházban. A háttérben középen Holló József altábornagy, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatója.

Fotó: Szigetváry Zsolt

2002-ben a Medgyessy-kormány kulturális miniszterének nevezték ki, de a posztot eleve úgy vállalta, hogy nem tölti ki a ciklust. 2003-ban, az első kormányátalakítás során távozott, de 2004-ig a miniszterelnök kulturális főtanácsadója volt. „Én mindenkor független értelmiségi és független író maradtam, és, meg fog lepődni, én kulturális miniszterként is független voltam. A polgári baloldalon a

helyem, de pártkötelezettség nélkül. Én a kulturális miniszterséget nem politikai, hanem szakmai feladatnak tekintettem, s éppen a politikai függetlenségem miatt nagy volt a döntési szabadságom. Nem kacsingattam a következő választásra, és főként semmiképpen nem akartam miniszter maradni. Minél előbb írni akartam újra” – [nyilatkozta](#) később erről az időszakról.

Részt vett a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia megalapításában, a Magyar PEN Club alelnöke, majd 2001-től elnöke volt. Számos díjat és kitüntetést kapott, 2006-ban lett Kossuth-díjas. „Életem a hosszútávfutás. Ez nem spekuláció eredménye, az életem tanított meg rá, hogy hosszútávfutónak kell lenni. Érteni kell ahhoz, hogy az ember ne hagyja abba, hogy ne adja át magát a sikertelenségnek vagy a sikertelenség látszatának, végig kell futni a távot, és eljön a pillanat, amikor az ember átszakítja a célszalagot.”

Görgely Gábor 2017-ben Radnóti Miklós antirasszista díjat, egy évre rá Prima Primissima díjat kapott.